

Metodický pokyn O dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací

Kód:	ČVUT_MP_2024_02_V01
Druh:	Metodický pokyn
Č. j.:	CVUT00001673/2024
Oblast normy:	ST studijní
Organizační závaznost:	ČVUT
Garant:	51921 prorektorka pro bakalářské a magisterské studium Doc. Dr. Ing. Gabriela. Achtenová
Vydavatel:	Doc. Dr. Ing. Gabriela. Achtenová prorektorka pro bakalářské a magisterské studium
Počet stran:	6
Počet příloh:	0
Rozdělovník:	Radka Slabá
Dotčené osoby:	Studenti bakalářského a magisterského studia Pedagogové bakalářského a magisterského studia
Forma zveřejnění:	Inforek, https://www.cvut.cz/legislativa-tykajici-se-studia
Nahrazuje:	MP 1/2009
Datum vydání:	29.01.2024
Účinnost:	19.02.2024
Platnost:	29.01.2024
Další informace:	Schváleno na poradě pedagogických prodekanů 25. 1. 2024
Podpis vydavatele:	

prorektorka pro bakalářské a magisterské studium

Seznam příloh

Metodický pokyn neobsahuje přílohy.

Seznam souvisejících dokumentů

- Zákon č. 121/2000 Sb. (autorský zákon), o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů v platném znění
- Etický kodex ČVUT
- Rámcová pravidla používání umělé inteligence na ČVUT pro studijní a pedagogické účely v Bc a NM studiu

Obsah

Článek 1 Úvodní ustanovení	4
Článek 2 Autorská etika.....	4
Článek 3 Oprávněné způsoby práce s informačními zdroji.....	4
Článek 4 Nedovolené způsoby práce s informačními zdroji.....	5
Článek 5 Způsob citování ve vysokoškolských závěrečných pracích.....	6
Článek 6 Další ustanovení	6

Čl. 1 Úvodní ustanovení

- 1.1 Tento Metodický pokyn (dále jen MP) stanoví pravidla pro využívání informačních zdrojů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací studentů ČVUT dle zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon), o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů v platném znění.
- 1.2 Pro účely tohoto Metodického pokynu se vysokoškolskými závěrečnými pracemi (dále jen ZP) rozumí bakalářské, diplomové a další práce zpracované v rámci akreditovaných studijních programů uskutečňovaných Českým vysokým učení technickým v Praze (ČVUT) a jeho jednotlivými součástmi.
- 1.3 Tento MP je plně v souladu s Etickým kodexem ČVUT, ze kterého vychází, a který doplňuje a zpřesňuje pro účely ZP společně s Rámcovými pravidly používání umělé inteligence na ČVUT pro studijní a pedagogické účely v Bc a NM studiu.

Čl. 2 Autorská etika

Autorská etika je soubor morálních zásad, které by měl autor při psaní odborných textů ctít:

- 2.1 nepozměňovat nebo nevymýšlet si sdělované výsledky,
- 2.2 nepřivlastňovat si cizí myšlenky a nápady či výsledky výzkumu bez uvedení jejich původního zdroje (nedopouštět se plagiátorství),
- 2.3 nepadělat (neměnit, nepředělávat) původní údaje a následně nepublikovat zkreslené nebo vymyšlené informace (nedopouštět se falzifikace),
- 2.4 respektovat spoluautorství – jestliže dílo vzniklo společnou tvůrčí činností více autorů, nevydávat jejich myšlenky za své,
- 2.5 důsledně citovat autory, jejichž myšlenky nebo texty byly použity ve vlastní práci (při použití cizího díla ve větším rozsahu je vhodné si vyžádat i svolení autora),
- 2.6 uvést použití výstupů nástrojů umělé inteligence (dále jen UI),
- 2.7 nenechat si napsat ZP ani jiné školní dílo na zakázku (tzv. ghost writing, nebo contract cheating), přičemž vytvoření práce pomocí nástrojů UI se rovněž hodnotí jako contract cheating.

Čl. 3 Oprávněné způsoby práce s informačními zdroji

- 3.1 **Kompilace** je text vzniklý složením myšlenek a závěrů sebraných z více jiných původních textů, ne však kopírování celých doslovných pasáží textu. Kompilace neobsahuje žádný nový tvůrčí poznatek k tématu, není výsledkem výzkumné činnosti autora, je pouze složením již známých a publikovaných faktů a podává ucelený pohled na danou problematiku. Použité zdroje se řádně citují a odkazují, výsledná práce je prezentována jako kompilace, nevydává se za originál. Vysokoškolské závěrečné práce jsou původním autorským dílem, tedy výsledkem tvůrčí činnosti autora. Jako celek by kompilací být neměly, pokud zadání kompilaci přímo nevyžaduje.
- 3.2 **Parafráze** je vyjádření obsahu původního díla jinou formou (v případě textu se jedná o použití jiných slov). Přebírají se pouze původní základní myšlenky autora, formulují se vlastním způsobem a stylem, vlastními slovy a řádně se ocitují. Jakékoli převzaté výrazy (kromě odborných výrazů) musí být označeny uvozovkami, případně ještě napsány kurzívou, a citovány. Vysokoškolské závěrečné práce jako celek by neměly být jen parafrázemi.

- 3.3 **Všeobecně známá fakta** není potřeba citovat. Jedná se o takové informace, které jsou obecně známé, nezpochybnitelné, popřípadě snadno ověřitelné ve všeobecných publikacích (encyklopedie nebo základní učebnice). Ve specializovaném odborném prostředí jsou to takové údaje a výrazy, které jsou v dané komunitě běžně užívány a které tvoří základní terminologický a znalostní rámec oboru. Příkladem mohou být geografická či historická fakta, rovnice, vzorce. Ale již ne doslovné znění definic, matematických vět, či fyzikálních zákonů. Takový text je nutné označit jako převzatý.
- 3.4 **Proofreading a korektury textů**, pokud výrazně nemění původní myšlenky díla. Pro tyto účely lze použít i nástroje UI, kdy je potřeba vždy výsledný text kriticky zhodnotit a ověřit.

Čl. 4 Nedovolené způsoby práce s informačními zdroji

4.1 Plagiát:

- doslovné opsání nebo kopírování cizího textu a jeho vydávání za vlastní, aniž by byl citován,
- převzetí a publikování cizí práce včetně té, která ještě nebyla dokončena a odevzdána,
- vydávání kompilace (nebo její části) za vlastní originální text,
- okopírování grafických prvků bez citace a odkazu na původní zdroj,
- okopírování názvu,
- kopírování kompletní struktury (např. obsahu, osnovy apod.) cizího textu bez uvedení zdroje,
- úmyslné neuvedení některých využitých zdrojů,
- práce napsané na zakazku:
 - vypracování ZP někým jiným a její vydávání za vlastní,
 - koupení či stažení cizí volně dostupné práce a její vydávání za vlastní,
- nepřiznané a nezdokumentované zahrnutí textu či jiných výstupů nástrojů UI do závěrečné práce a jejich vydávání za vlastní,
- vydávání cizích architektonických a urbanistických návrhů za své bez uvedení inspiračního zdroje.

4.2 Nedodržení citační etiky:

- neuvedení citovaného zdroje, nedostatečné či nesprávné citování,
- neoznačená doslovná citace, popřípadě nedostatečné odkazování v textu.

4.3 Nesprávná kompilace:

- použití jednoho či dvou hlavních zdrojů místo syntézy více textů (způsobuje to jednostranný úhel pohledu na problematiku),
- sestavení textu z doslovných pasáží více zdrojů, v tomto případě nejde o kompilaci,
- necitování všech použitých zdrojů.

4.4 Nesprávná parafráze:

- necitování zdroje převzaté myšlenky, i když zapsané vlastními slovy,
- pouhá změna slovosledu či pozměnění výrazů původního textu bez uvedení doslovné citace.

4.5 Nesprávné rozpoznání všeobecně známých faktů - necitování zdroje z důvodu, že text je považován za všeobecně známou věc.

4.6 Autoplagiátorství (nebo také "self-plagiátorství") – necitování předcházejících vlastních děl použitých v nové práci.

4.7 Kryptomnézie („skrytá paměť“) - použití myšlenky, u níž si autor nepamatuje zdroj nebo nemá záznam o zdroji, z něhož myšlenku získal, a prezentuje ji tedy jako vlastní.

Čl. 5 Způsob citování ve vysokoškolských závěrečných pracích

- 5.1 Odkazuje se na původní zdroj veškerých převzatých myšlenek, údajů, výsledků, závěrů, shrnutí a textů ze všech typů použitých zdrojů.
- 5.2 Pokud je to možné, cituje se původní zdroj, ne cizí odkaz na něj.
- 5.3 Znalost všech citovaných zdrojů je nutná.
- 5.4 Odkazy v textu práce odkazují na zdroje v seznamu použité literatury na konci práce.
- 5.5 Kopírování seznamu literatury z jiných zdrojů, aniž je tato literatura skutečně autorem využita, je nepřípustné.
- 5.6 Uvádějí se i obtížně citovatelné zdroje: citují se interní a nepublikované zdroje, klíčové konzultace a emailové zprávy - jejich formální úpravu je možné konzultovat s odborníkem.
- 5.7 Citují se i převzaté obrázky, tabulky, grafy, schémata a jiná grafická vyjádření z původního zdroje včetně údajů o jejich přesném umístění.
- 5.8 Důsledně se citují použité pasáže přeložené z cizojazyčných zdrojů.
- 5.9 V celé práci se zachovává jednotný formát a úprava citací v seznamu použité literatury i odkazy v textu.
- 5.10 Pro citování v ZP se doporučuje používat citační styl ČSN ISO 690 v platném znění (příklady citací podle aktuálního vydání jsou na webových stránkách Ústřední knihovny ČVUT - <https://knihovna.cvut.cz>), pokud vedoucí práce nestanoví jinak.

Čl. 6 Další ustanovení

- 6.1 U vysokoškolské závěrečné práce, která je dle hodnotící komise (tj. zkušební komise státních závěrečných zkoušek, zkušební komise pro státní doktorské zkoušky atd.) v některé své části plagiátem nebo falzifikátem, se doporučuje hodnocení F dle uvážení komise a závažnosti případu. Případ může být předán k dalšímu řešení dle Disciplinárního řádu ČVUT.
- 6.2 Podrobný návod, jak psát odborné texty, včetně ZP je k dispozici na webové stránce Ústřední knihovny ČVUT – sekce Akademické psaní (<https://knihovna.cvut.cz>).
- 6.3 Na výstupy nástrojů umělé inteligence (texty, programové kódy, grafy, obrázky, schémata, výkresy, zvuky, videa atd.) je z hlediska tohoto metodického pokynu možno nahlížet jako na zdroje poskytnuté třetí osobou, a tak je s nimi nutné i nakládat (důsledně kontrolovat, ověřovat citované prameny, dokumentovat). Detailnější pokyny o využití nástrojů UI ve výuce lze najít v MP „Rámcová pravidla používání umělé inteligence na ČVUT pro studijní a pedagogické účely v Bc a NM studiu“.
- 6.4 Je doporučeno do práce zařadit i explicitní prohlášení o využití nástrojů umělé inteligence, tj. jaké nástroje byly využity, jakým způsobem a v jakých částech práce. Tato informace pomůže komisi ohodnotit vlastní přínos autora práce. Nebude-li prohlášení v práci uvedeno, bude se mít za to, že student prohlašuje, že práci vypracoval bez pomoci nástrojů UI.